

V Prešove sa uskutoční 9. ročník Poľských dní

Cześć, Prešov! Poľské dni už po deviatykrát prichádzajú do Prešova. Ich cieľom je už tradične venovať pozornosť poľskej kultúre, umeniu, hudbe, filmu či cestovnému ruchu. Od 5.10. do 15.11.2024 si môžete vybrať z bohatého programu podujatí, či už v PKO Prešov, v Divadle Viola alebo na Prešovskej univerzite v Prešove. Nebudú chýbať ani filmové zážitky v rámci Kina Pocity.

PROGRAM PKO PREŠOV
Tamara Łempicka 16. 10. / 17:00 Galéria v Caraffovej väznici, Jarková 28a Tamara Łempicka bola najslávnejšia portrétistka z prelomu 20. a 30. rokov 20. storočia a priekopníčka štýlu art déco, ktorej obrazy sa dnes na aukciách predávajú za vyše dvadsať miliónov dolárov. Portrétovala bohatých a slávnych, podnikateľov, barónov a ich manželky, kráľovné, ale aj obyčajné ženy. Vytvorila si vlastnú značku. Jej obrazy sa vyznačovali žiarivými a živými farbami, ale tiež eleganciou a zmyselnosťou modelov. Ako prvá ukázala nezávislé, silné, očarujúce, ba dokonca provokatívne ženy. Málokto však vie, že bola spätá aj s územím dnešného Slovenska, odkiaľ pochádzal jej druhý manžel. Na tomto území dokonca aj bývala. Výstava o jej živote a tvorbe bude dostupná v Galérii v Caraffovej väznici.

Podkarpatské akordeónové kvinteto Ambitus V16. 10. / 19:00 PKO Čierny Orol, Hlavná 50 Na inauguračnom koncerte 9. Poľských dní v Prešove v rámci hudobného festivalu Prešovská hudobná jeseň sa predstaví Podkarpatské akordeónové kvinteto Ambitus V. Poľské hudobné teleso vzniklo v roku 2005 z iniciatívy pracovníkov Inštitútu hudby Rzeszowskej univerzity profesorov Mirosława Dymona a Pawła Palucha, ktorí pôsobia aj ako umeleckí vedúci súboru, pričom rozvíjajú a aranžujú skladby, ktoré kvinteto interpretuje. Ďalšími členmi súboru sú Tomasz Blicharz, absolvent Hudobnej akadémie v Katoviciach, a Michał Stefanik a Mariusz Siušta, ktorí sú absolventmi Rzeszowskej univerzity. Ich repertoár zahŕňa pôvodné skladby napísané pre akordeónové kvinteto aj transkripcie zhotovené členmi súboru. Kvinteto nahrávalo pre TVP3 a Radio Rzeszów a s veľkým úspechom koncertovalo v Nemecku, Maďarsku a na Slovensku.

PROGRAM NA PREŠOVSKÉJ UNIVERZITE V PREŠOVE
Inštitút stredo európskych štúdií, Filozofická fakulta PU v Prešove, Ul. 17. novembra 1 Podujatia pod záštitou dekanky FF PU v Prešove prof. Beáty Balogovej 20 rokov Poľska v EÚ 16. 10. / 9:45, FF PU, m. č. 91 Prednáška vedúceho diplomatickej misie Veľvyslanectva Poľskej republiky v Bratislave Piotra Samereka s diskusiou so študentmi Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity na tému 20 rokov Poľska v Európskej únii, ktorá otvorí program Poľských dní na Prešovskej univerzite. Vyhnanci z vlastnej vôle 16. 10. / 11:00, foyer VŠA pri m. č. 94 Čo majú spoločné Witold Gombrowicz, Czesław Miłosz, Marek Hłasko, Melchior Wańkowicz a Kazimierz Wierzyński? Každý z nich bol „vyhnancom z vlastnej vôle“ a patrí medzi literárnych patrónov roku 2024. Pri tejto príležitosti vznikla na objednávku Ministerstva zahraničných vecí Poľskej republiky panelová výstava, ktorej cieľom je popularizovať osobnosti piatich spisovateľov a básnikov na základe knižničných a múzejných zbierok Národnej knižnice Ossolineum. Hranice jazyka, hranice identity 22. 10. / 15:55, FF PU, m. č. 89 O poetike tvorby W. Gombrowicza, Cz. Miłosza, M. Wańkowicza, K. Wierzyńskiego a M. Hłaska bude hovoriť na prednáške Hranice jazyka, hranice identity pracovník Inštitútu stredo európskych štúdií doc. Marek Mítka, a po prednáške bude nasledovať diskusia so študentmi. Prednáška nadväzuje na výstavu Vyhnanci z vlastnej vôle dostupnú na fakulte. Beseda s redaktormi a autormi literárneho časopisu Fraz 23. 10. / 9:45, Centrálna študovňa Univerzitnej knižnice PU Stálo súčasťou univerzitného programu Poľských dní v Prešove je účasť poľských akademikov a literátov. Tento rok je pre študentov a záujemcov pripravená beseda s redaktormi a autormi literárneho časopisu Fraz s účasťou prof. dr hab. Janusza Pasterského, dr hab. Jana Wolského a Jana Tulika. Po besede predstaví výstavu Známe a neznáme. Poľské emigračné spisovateľky 1939 – 1989 prof. dr hab. Jolanta Pasterska. Podujatím bude sprevádzať prof. Peter Káša. Konceptia Poľsko-slovenského slovníka 29. 10. / 9:45, FF PU, m. č. 234 O koncepcii Poľsko-slovenského slovníka bude hovoriť na prednáške riaditeľka Inštitútu stredo európskych štúdií prof. Marta Vojteková, a po prednáške bude nasledovať diskusia so študentmi. Studená vojna 5. 11. / 15:55, FF PU, m. č. 386 Projekcia filmu Studená vojna (rež. P. Pawlikowski, 2018, 88 min.) s úvodnou prednáškou prof. Petra Kášu. V období budovania stalinského Poľska, ale tiež modernej Európy sa odohráva príbeh veľkej osudovej lásky – speváčky Zuly a skladateľa Wiktora. Nedokážu spolu byť, ale zároveň sa neuveriteľne priťahujú a nevedia byť ani od seba. V kulisách Varšavy, Berlína a Paríža znie jazzová a folklórna hudba a Zula s Wiktorom rozohrávajú nádhernú, ale trpkú baladu, svoju vlastnú studenú vojnu.

VÝSTAVY
Poľsko: 20 rokov využitých príležitostí 16. 10. / 14:00 Foyer Úradu Prešovského samosprávneho kraja, Námestie mieru 2 Súčasná Poľsko je zasľúbenou krajinou modernej architektúry. Nové budovy a verejné priestranstvá zmenili tvár poľských miest. Nejde pritom iba o korporátnu či súkromnú architektúru, ale predovšetkým o tú verejnú. Nájdeme medzi nimi veľké infraštruktúrne projekty – diaľnice, letiská, železničné stanice, vďaka ktorým je čoraz jednoduchšie do Poľska i po Poľsku cestovať.

Ale taktiež – a to najmä – „infraštruktúru pre ducha“, teda múzeá, koncertné sály, kultúrne a kongresové centrá, vďaka ktorým sa turisti môžu oboznámiť s poľskou kultúrou a históriou. Vďaka výstave Poľsko: 20 rokov využitých príležitostí môžete obdivovať architektúru takých budov ako Múzeum histórie poľských Židov POLIN vo Varšave, Filharmónia v Štetíne, Sliezske múzeum v Katoviciach, Hlavná stanica v Lodži, Malopoľská záhrada umenia v Krakove a mnoho ďalších!

FILMOVÝ FESTIVAL POCITY pocityfilm.sk Kos (Kos), r. Paweł Maślona, 2023, 124 min 12. 10. / 21:00 / Cinemax Novum, Námestie legionárov 1 Jar 1794, Poľsko sa zmieta v nepokojoch. Do krajiny sa vracia generál Tadeusz „Kos“ Kościuszko a plánuje zmobilizovať poľskú šľachtu a roľníkov, aby vyvolali povstanie proti Rusom. Sprevádza ho jeho verný priateľ a bývalý otrok Domingo. Kościuszko prenasleduje bezohľadný kapitán ruskej kavalérie Dunin, ktorý sa snaží generála zajať skôr, ako vyvolá národné povstanie.

Sedliaci (Chłopi), r. DK Welchman, Hugh Welchman, 2023, 114 min 13. 10. / 14:30 / Krajská galéria v Prešove, Hlavná 2896 Po celosvetovom úspechu filmu *S láskou Vincent* sa režisérska dvojica DK Welchman a Hugh Welchman zamerala na jedno z najvýznamnejších diel poľskej literatúry – na Sedliakov. W. S. Reymont získal za tento román Nobelovu cenu. Ústrednou postavou príbehu je krásna Jagna, chudobné dievča, do ktorého sa zamiluje starý a bohatý sedliak Boryna. Napriek námietkam svojej rodiny sa s ňou ožení. Jagna však stojí pred rozhodnutím, či je pre ňu dôležitejší spokojný život, alebo láska k Antekovi, synovi sedliaka Borynu. Nanešťastie sa v krajine tradícií láske prednosť nedáva.

Hranica (Zielona granica), r. Agnieszka Holland, 2023, 152 min 15. 10. / 17:30 / Cinemax Novum, Námestie legionárov 1 Psychologička Julia sa po presťahovaní do Suwalského kraja nechcena stáva svedkyňou a účastníčkou dramatických udalostí na poľsko-bieloruskej hranici. Rozhodne sa vzdať svojho pohodlného života a pridá sa ku skupine aktivistov, ktorí pomáhajú utečencom. V tom istom čase je sýrska rodina utekajúca pred občianskou vojnou spolu s učiteľkou z Afganistanu, ktorá ich sprevádza, podvedená Bielorusmi a násilím prevezená do utečeneckého tábora neďaleko hraníc s Poľskom. V snahe utiecť sa vydávajú na zúfalú a nebezpečnú cestu neznámym a nepriateľským územím.

UMELECKÝ PROGRAM V DIVADLE VIOLA Divadlo VIOLA, Tkáčska 2, Prešov Pocta Witoldovi Lutosławskému 5. 10. / 18:00 Koncertná pocta významnému poľskému skladateľovi Witoldovi Lutosławskému (1913 – 1994). Zníet' bude PARTITA pre husle a klavír z roku 1984. Ďalší program koncertu bude zostavený výhradne z poľskej hudby pre husle a klavír: Hanna Kulenty: A Fourth Circle (1994), Krzysztof Meyer: Misterioso Op. 83 (1994), Aleksander Tansman: Fantaisie (1963). Dramaturgiu koncertu pripravili znalci kvalitnej hudby, výnimoční interpreti – huslista Milan Paľa a klaviristka Katarína Paľová, ktorí prichádzajú do Divadla VIOLA už pravidelne, vždy s osobitým a interpretačne náročným hudobným programom.

Tatarské túžby 10. 10. / 17:00 Autorky dokumentu *Tatarské touhy* (2013) Krystyna Krauze a Petra Ležáková sa úplnou náhodou zoznámili v meste Krym s riaditeľkou Múzea krymsko-tatárskej kultúry, pani Rajmji, prostredníctvom ktorej odkrývajú osud národa krymských Tatárov na Kryme. Leitmotívom dokumentárneho filmu je pravá tatarská svadba, ktorá sa skladá z niekoľkých obradov. Medzi nimi sa zoznamujeme s obyvateľmi Starého Krymu aj s históriou ich života na polostrove. Host'om večera bude česká režisérka poľského pôvodu Krystyna Krauze, večerom sprevádza Soňa Pariláková.

Pocta Ignacymu Janovi Paderewskému 20. 10. / 18:00 Len máloktorý hudobný skladateľ zastával v živote vysoké štátne a politické funkcie. Ignacy Jan Paderewski bol po 1. svetovej vojne poľským premiérom a ministrom zahraničných vecí. Podpísal za Poľsko Versaillskú mierovú zmluvu a na začiatku 2. svetovej vojny bol predsedom exilovej Poľskej národnej rady. Interpretoval diela Johanna Sebastiana Bacha, Frederyka Chopina či Franza Liszta a vyslúžil si veľký obdiv publika – nazývali ho kráľom klaviristov, či čarodejníkom kláves. Hudobnú poctu tomuto významnému poľskému hudobníkovi a štátnikovi zložia na koncerte Xénia Jarová (klavír) a Hana Muchová (klavír).

Pocta Jacekovi Kaczmarškému 15. 11. / 18:00 Tento rok si pripomíname 20. výročie úmrtia Jaceka Kaczmarškého, jedného z najvýznamnejších umelcov v histórii poľskej piesne. Kaczmarškého poézia je bohatou knižnicou tém a obsahov, ktorých interpretáciu na koncerte Kaczmarški. 20 rokov ticha prinesie poľský spevák a gitarista Kuba Blokesz. Ten okrem piesní predstaví aj krátke príbehy o živote autora, ako aj úvody do kontextu jednotlivých piesní s archívnyimi fotografiami a maľbami, ktoré boli častým námetom Kaczmarškého tvorby.